

22 (1225)-сон 3 июнь 2015 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Оила соғлом экан — жамият мустаҳкам, жамият мустаҳкам экан — мамлакат барқарордир.

Ислом КАРИМОВ

ЖАМИЯТ

САХОВАТЛИ ЗАМИН
ФАРЗАНДИМАН!

3

Раъно УБАЙДУЛЛАЕВА,
академик:
**ЯШАШ, БУ КУРАШ
ДЕГАНИДИР!**

4

ЭРТА ТУРМУШ —
КЕЛТИРАР
ТАШВИШ

5

ТАРБИЯДА
КЕЧИКМАНГ

8

ҮзА сурат-лавдасы

Давоми. 2-бетда

МАЬНАВИЙ ЭҲТИЁЖ ЗАРУРАТДИР

БИТИРУВ ДАБДАБАСИ

ЁХУД ЭРТАГА НИМА БЎЛАДИ?..

Ўша воқеа ҳали-ҳануз хаёлимда
муҳрланган:

...Янгам боласининг битирув кечасига деб, бутун қишлоғни айланиси
пул излади, аксига олиб, ўзингда иўқ, оламда иўқ. Тағин фалон сўм, аҳмоқ-
нинг оғизидаги гап. Ҳеч кимдан пул то-
пилмагач, ахийри, бир дошқозонни
арзонга сотиб юборди.

— Нега бунча арzon сотдингиз?
— десам.

— Керакка, терак ийқилибди! —
дейди.

— Битта қозон бўлса, кичкина
байрамга шунча ташвиши? Ортиқ-
ча сарф-харажатни ота-боболари-
миз ҳам коралаган-ку!

— Ҳамма ийғаяпти, бермасангиз,

Долзарб мавзу

бўлмаса! Пул кетса кетсин, обрў
кетмасин, дейди-ку! Менга қосла,
шунақа дабдабани болаларга кўрсат-
маслик керак. Эртага нима бўлади,
ҳайронман. Бундай аҳволда битирув
кечаси деб, қанчадан-қанча оиласлар-
нинг тинчи бузилади, ийғиб-териб,
бир кунда дабдаба устига сочади.

... Янга айтган “эртага” бугун
келди...

Давоми 7-бетда.

ҲИКМАТ

Сени топмоқ басе
мушкулдурур,
топмаслик осонким.

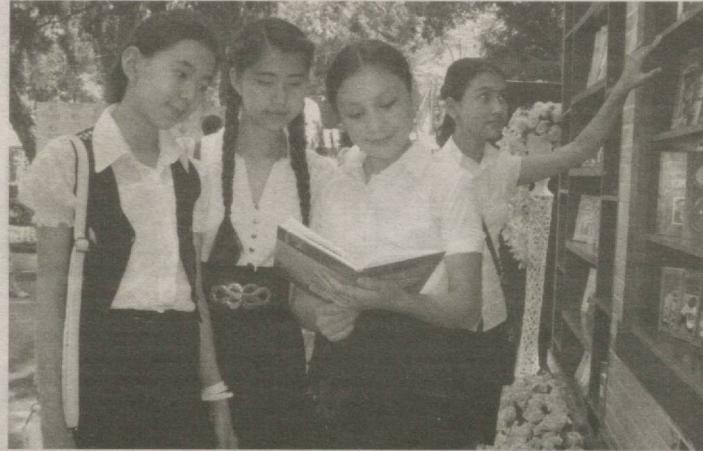
Эрур пайдолигинг
пинҳон, vale
пинҳонлигинг пайдо.

Алишер НАВОИЙ

МАЊНАВИЙ ЭХТИЁЖ ЗАРУРАТДИР

Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлар марказларида ҳамда Тошкент шаҳридагиFafur Fулом номидаги маданият ва истироҳат боғида анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган "Китоб байрами" бу йил ҳам чин мањнодаги билимлар кунига айланаб кетди.

Кўча-кўйда кетаётб, телефонида аллақайси ижтиёмий тармоққа биқиниб, бошини кўтариши маҳол кишиларни, ёнидаги шеригини ҳам эшитмай, бир "оҳанг"га сармасчай-қалайётган ёшларни, ахён-ахён атрофга боқиб одамларни кузатайётган кексаларни ва яна "сарик матбуот" саҳифаларни титкилаётган кексаларни учратасиз. Нега бундай: ёшларнинг эътиборини тортишига қодир китоблар камми? Онахонларнинг мањнавий эхтиёжи шоубизнесчилар тарқатайётган сийса маълумотларга қолдими? Ҳалиги қиз қўшиқка-ку, шундай рақс тушаркан, таъсирланаркан, ўқиётган шеъридан ҳам унга шундай тасвир етариликан?

улар иилига 3 минг номдан зиёд, умумий адади 45 млн. нусхадан ортиқ турли хилдаги китоб маҳсулотларини чоп этайдир. Хусусан, пойтахтимизда ўтказилган китоб байрамида юзга якин нашриёт, матбаа корхоналари ва китоб савдоси бўйича шугувланувчи ташкилотлар қатнашгани ахолининг китобга эхтиёжи оштагани ва бу борадаги изланишлар юқори даражага кўтарилаётганини исботлаб туриди.

**Эй шарбати лаълинг оби
ҳайвондин алаz,
Ҳайвон суйини қўйки,
чучук жондин алаz.
Не жондин алаz, не оби
ҳайвондин алаz,
Ким ҳар неки йўқ ондин алаz,
ондин алаz.**

Ёшгина қизалоқнинг ҳазрат Навоий фазалларини бийрон ўқиши боғ ичидаги мен каби кўплаб кишиларнинг бир он дикқатини бўлди: чоратрофдагилар ўша тарафга томон дарров оидимлаши.

У ерда мушоира бўлаётган экан, Зулфия номидаги Давлат мукофоти соворидорлари тўпланиб, бисотидаги энг сара шеърларни айтишар, йигилганлар кўпайб борарди.

Ушбу байрам тадбири доирасида "Китоб — миллатнинг бебаҳо маданий ва мањнавий мероси" мавзудидаги III илмий-амалий конферен-

ция ҳам ўтказилди. Бундан ташқари, "Кексаларни эъзозлаш" иилига бағишланган, нуғузли халқаро кўргазмаларда фахрли ўринларни кўлга киритган китоблар тақдимоти, "Энг яхши китобхон", "Китобхон оила" сингари танловлар, викториналар, "Китоб ўқиши ёқтирасизми?" мавзусида ижтимоий сўровномалар ўтказилди, "Болаларга китоб ўргатишида ота-оналарга маслаҳатлар" номли флајерлар ҳам тарқатилиди.

20 йиллар мукаддам республикада 149 матбаа корхонаси иш юритган бўлса, бугун уларнинг умумий сони бир ярим мингдан ошгани кувонларни. Нашриётлар томонидан ҳар йили иккى мингдан ортиқ номдаги адабиётлар нашр этиляпти. Бир

қатор нашриётлар Хитой, Германия, Россия, Эрон, Туркменистан каби мамлакатларда ўтган халқаро китоб ярмаркаларида совринли ўринларни эгалаган.

Бог саҳнасида маданий дастур доирасида таникли санъаткорлар, ёш ижорчиларнинг чиқишилари на мойиш этилди.

"Китобдан яхши дўст бўлмас", "Одамийлик китобга бўлган эҳтиромдан бошланади" каби мавзуларда интеллектуал ўйинлар, "Намунали китоб дўкони" танловлари ташкил этилди.

Сайл тарзида ташкил этилган байрамда адабий-бадий, ижтимоий-сиёсий ҳамда энциклопедик йўналишдаги китобларнинг тақдимотлари, янги нашрлар намойиши, "Намунали китоб дўкони" республика кўрик-тандови Голибларини тантанали тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

— Абитуриентман, — дейди Дилшод Умрзоқов. — Китоб сайлида кўп кизиқарли маълумотларни бир неча мансабда асосида топиш мумкин. Албатта, бу бизнинг билимларимизни бойитади, бирор масалага аникро ёндашибимизни талааб этади. Танловнинг кўплиги китобнинг факатига сифатига эмас, ҳатто ичига, хатоларига ҳам синчилаб қараш имконини беради.

Китоб байрамига ташриф буюрганлар орасида зиёлилар, шоиру ўзувчилар, журналистлар, ўқитувчию шифокорлар, мактаб ва академик лицей, касб-хунар коллежлари ўкувчилиари, олий ўкув юртлари талабалари, кўйинги, каттава кичик минглаб китобсеварлар, китоб ихлосмандлари бор эди.

* * *

Кўчада бугун кўлида китоб тутган кўплаб ўшлар бир-бира га мақтандандек чиройли муковаланган асарлари қизиқсизиб варақлаёттир. Бояги ижтимоий тармоқлар, ҳар турли телефондаги ўйинлар, шовқинли мусиқалар ҳам аллақаочон хаёлдан учганди...

Адиба МЕЙЛИЕВА.

Тадбир

ҚУВОНЧ УЛАШМОҚ ЗАВҚИ

Пойтахтимизнинг Юнособод тумани, 4-даҳасида жойлашган 1-үйда ҳар йили 1 июн — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан болажонларга унтилилмас қувонч улашиш анъанага айланган. "Камрон коммунал" ширкат ҳўжалиги раси Ризо Бекиров ташаббуси билан уюштирилган "Менинг юртим" шиори остидаги бу йилги маданий-маърифий тадбирга уйбошилар Наргиза опа Ширинова ҳамда Жумавой ака Мадрахимов бошчилик қилиши.

— 1-үйда йигирмата йўлак бўлиб, 367 та хонадон мавжуд, — дейди мазкур ширкат ҳўжалиги ижорчи раҳбари Гулчехра Ҳамидуллаева. — Наврўз сайли,

Рамазон ва Курбон ҳайити, 9 май — Хотира ва қардлаш куни, янги йил байрами, ҳуллас, ҳар бир қувончли кунда ёшу кексалар бирдек ҳамжиҳатлика тадбирлар уюштирамиз. Махалламиздаги бирор хонадонда тўй ёки мътрака бўлса, бир оиласадек бирлашамиз. 184-хонадонда яшовчи 82 ёшли Клавдия Ким ва 186-хонадон эгаси Везир Ширинов фаоллиги, ҳаётий маслаҳатлари билан ўшларимизга ўрнақ бўлишмоқда.

Болажонларнинг қувончи ҳар қандай одамнинг кўнглини завқя тўлдиради. Шу боис байрам кечасига эрта тонгдан тараффуд башланди. Барча хонадон эгалари ўз

йўлакларининг кириш қисмини рангли шарлар билан бе-затишди. Айниқса 199-хонадонда яшовчи 302-мактаб

ўкувчи Азамат Бобоев, 104-хонадонда яшовчи Камрон Бозоров ҳамда 244-хонадонда истиқомат қуловчи 260-мактаб ўкувчи Ирина Угай бу кунни янада ўзгачаро руҳда ўтишига астойдил бел боглашди. Кун давомида ўтказилган спорт мусобакалари, рус ва инглиз тилидаги интеллектуал беллашувлар, "Менинг юртим" номли тасвирий санъат танлови болажонларда катта таассурот ўйғотди. Голиблар хомийнинг байрам согаларига эга бўлишиди.

Барно МИРОДИЛ
қизи,
"Оила ва жамият"
мухбири.

Юз билан юзлашганлар

Кайониларимиз нинг умр йўлари, насиҳатлари ёшларни доимо эзгулик сари етаклайди. Узбекистонда хизмат кўрсатсан маданият ходими, меҳнат фахрийи, пиру бадавлат отаҳон Мўйдинжон Эргашев ҳам кўпчиликка намуна бўлгувлик умр йўлини босиб ўтаёт.

ЭСЛАШГА АРЗИГУЛИК УМР

Фарона вилоятининг Учкўприк туманинаги Калтатой қишлоғига ўсиб-улғайган Мўйдинжон Эргашев 1941 йил 17 ёшида Иккинчи жаҳон урушига жўнатилди ва тўрт йил умри фронтларда, қакшаткич ўқларнинг тўфонлари ичидаги ўтди. Оиласи бағрига ёруғ юз билан қайтгач, Кўқондаги ўқитувчилар тайёллаш билим юртига ўқишига кирди. Ўиши мобайнида "Янги Фарона" газетасида турли мавзулардаги мақолалари билан фаол қатнаша бошлади. Газетанинг мазмундорлигини, мақолаларнинг сифати ва тез чоп этилиши борасидаги саъиҳаракатлари учун жамоада ҳурмат, эъзоз топди. Ўттиз беш йил давомида "Янги Фарона" газетасининг муҳаррири вазифасида ишлади. Шу сабабдани ўкувчиларни мулоҳазага чорловчи, ҳаётдаги муаммоларни очик-оидин ёритувчи мақолалар кўпайди.

Таҳририят ходимлари вилоят ҳамда республика миёссида ўтказилган кўрик-танловларда бир неча бор иштирок этиб, совринли ўринларни кўлга киритишиди.

Мехнаткаш инсон, фидойи устоз Мўйдинжон ота Эргашев пенсияга чиққанидан кейин ҳам 13 йил давомида туман фахрийлар кенгашига раислик қилиб, кўплаб хайрли ишларни амалга ошириди. Фароналик таникли ижодкорлар, шоир ва ёзувчиларга устозлик қилди.

Ўз умрини эл равнақи, буюк келажаги ва бой маърифатига бағишилаган Мўйдинжон ота Эргашев бу йил табаррүк 91 ёшини қарши олдилар. Умр йўлдоши Нуринико ая билан биргаликда беш нафар фарзандни тарбиялаб, вояга етказиб, бугунги кунда катор невара-чевараларнинг ардоғида умргузаронлик килишмоқда.

**Барно МИРЗААҲМЕДОВА,
"Оила ва жамият" мухбири.**

ЭЛ САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Пойтахтимизда "DORI-DARMON" акциядорлик компанияси томонидан аҳолининг сифатли дори воситаларига бўлган эҳтиёжини таъминлашда замонавий ахборот-коммуникация технологияларни жорий қилиш ва бу борада амалга оширилаётган ишлар, муммо ва ечимлар" мавзусида навбатдаги матбуот анхумани бўлиб ўтди.

Анхуманда Мустақил Йилларида Президентимизда рахманомигига соғлиқни сақлаш тизимида туб ўзгаришлар рўй бергани, қишлоқ врачалик пунктлари базаси мустаҳкамланни, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ихтинослаштирилган марказлар ҳамда соҳада янги — шошилинч тиббий хизмат тизимини ташкил этиш, кадрлар тайёллаш ва фармацевтика соҳасини ривожлантириш каби йўналишларда салмоқли ютуқлар кўлга киритилаётгани алоҳида таъкидлаб ўтди.

Анхуманда Мустақил Йилларида Президентимизда рахманомигига соғлиқни сақлаш тизимида туб ўзгаришлар рўй бергани, қишлоқ врачалик пунктлари базаси мустаҳкамланни, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ихтинослаштирилган марказлар ҳамда соҳада янги — шошилинч тиббий хизмат тизимини ташкил этиш, кадрлар тайёллаш ва фармацевтика соҳасини ривожлантириш каби йўналишларда салмоқли ютуқлар кўлга киритилаётгани алоҳида таъкидлаб ўтди.

Жараён

Анхуманда вакиллари соҳага оид ўзларини кизиқтириган саволларга жавоб олдилар.

**Авазжон БЕКМУРОТОВА,
"Оила ва жамият" мухбири.**

САХОВАТЛИ ЗАМИН ФАРЗАНДИМАН!

Хўш, мен нима учун дунёга келдим? Ҳаётда бирор мантиқ борми? Тириклидан мақсад не? Шунга ўхаша хўллар гирдобида эзилган пайтларим кўп бўлган. Ўйлай-ўйлай, ниҳоят таскин топаман. Умр беҳуда эмас, вақт бекорга ўтмабди. Ҳали яна қанчадан-қанча режалаштирган ишларим бор. Аммо уларни ташвишлар демаган бўлардим.

Мана, олтмиш беш ёшга киряпман. Ҳаёл отида ортга сафар киламан. Ким эдим-у, ким бўлдим? Босиб ўтган умр йўлим тўғри бўлдими, кўксимни армонлар эзадими? Аллоҳга беадад шукрларки, Узбекистондек жаннатмонанд, серфайз, Яратганинг назари тушган ўлкада тугилдим. Ота-онам эл олдида юрган, ҳалол нон топган, дәхончилик ва чорвадорлик ортидан кун кечирганд, эл-юрт, кўни-кўшинига елка тутган, тагли-туғли оиласда, Ватанимизнинг Қиброй деб атамлиш зебо бир гўшасида дунёга келдим. Отам Ко-мил бобони, бувам Икром отани ҳали-ҳамон маҳалламизнинг ёши улуғлари ёргу хотиралар билан эслади.

АЗалдан деҳонлар, чорвадорлар юрти бўлган заминда ўйнаб-кулиб ўздим. Тўғри, отамиз Комил бободан анча эрта етим қолганимиз. Яхши одамнинг ошна-огайниси, эл-юрт оқибати бўлар экан, рости, хорлик нима билмадик. Юртдошларим елкамизга кўлуни кўйиб, яхши йўлларга ўзи бошлаб юрди.

...Мактабни битиргач, йигитлик бурчимини ўтагани жўнаб кетдим. У ёқдан машина хайдашни ўрганиб кайтдим. Кўпчилик яхши билади, шундоқина Қибройнинг юкосирида Чирчик шахри жойлашган. Бу шахар — саноат маркази. Халқ хўжалиги корхонасида.

налари ана шу манзилда катта курдат билан ишлаб туради. Ўтган асрнинг сўнгги йилларидан бу ердаги ҳаёт бир сусайди, хайрят, мустақиллиш шабадаси туфайли яна жонланб кетди. Ҳарбидан қайтгач, Чирчикдаги "Электрокимёсаноат" корхонасига 1971 йили ҳайдовчи бўлиб ишга кирдим: шундан бери ўнгим ҳам, тушим ҳам бу ердаги автомобиль-транспорт бўлими. Ота-онам, устозларим, маҳалла оқсоқоллари дарахт бир жода кўкаради, дейишарди. Улар ҳақ экан. Шу ерда униб ўйдим, касб сирларини обдон ўргандим.

Пешонамдан ўргилай, юрт бўлди-ю, биз — маҳаллий мутахассисларга ҳам масъулиятли вазифалар ишониб топширила бошлиланди. 1992 йилнинг июн ойидаги мени ўзимизнинг цехга бошлиқ килиб тайинлашди. Авваллари маҳаллий кадрлар техника билан боғлиқ кида олмайдилар, деган гаплар ҳам йўқ эмасди. Ўзига шукр, мана, бугун олтмиш бешни қоралаб турсам-да, шогирдларим мени кўйиб юборишмаялти. Устоз, сизнинг тажрибангиз ҳали жуда кўп аскотади, дам олишингизга ҳали бор, дейишити. Ишласак ишлабмиз-да! Ҳудога шукр, шогирдларим кўп. Юким ерда колаётгани йўқ. Яқинда корхонамиз техник жихатдан қайта

жойларини эгаллашди. Ўрагда бирлаҳза жимлик тушди: минг афсуски, парталардаги саккиз ўрин бўш қолди... Демак, бир пайтлар 21 нафар бўлган ўкувчилар сафи бугунги келиб анча сирйаклашиб қолди. Ўша куни устоз Абдураим Эсонбоев нуроний ёшга кирган ўкувчиларига тарбиявий соат дарсни ўтиб, уларни ўз фарзандларидек ардоклаган ўнлаб фидойи устозлар номини хотирашди.

Хозирги кунда қарилған гаштини суроётган Мусурмон Анорбоев, Тошпӯлат Бегмонов, Эргаш Мадаминов, Эрали Хидиралиев, Тўлаган Медедов

Шукрона

жихозланди. Янги технологиялар жорий қилинмоқда.

"Қизил кўпrik" — менинг қишлоғим, маҳаллам. Шу кунларга келиб янада чирой очиб, гўзлалашди. Янги бинолар, йўллар, мактаб ва касб-хунар коллежлари, тадбиркорлик иншоотлари.. Эҳ-хе, қай бирини айтай, санаган сари саноғидан адашасан. Чирчиқни, Қибройни-ку, айтмай қўя қолай. Бу гўшалар ҳеч қаҷон бунчалар тез гуллаб-яшнамаган. Одамларни-ку, таърифа тил ожиз, ҳалқимиз йил сайин бойиб, жипсласиб боряпти, ҳамжihatлик кучаймокда. Эллининг ишими, ҳамма ҳозири нозир. Биз эса бугуд ўримими, пахта теримими, техникани шай қилиб қўямиз.

Болаларимиз эришаётган ютуқларни айтинг! Ватаннимиз чемпионлар юртига айланни кетятип. Уларнинг чехрасига боқиб севинаман. Ўзим, умр йўлдошим вақтида ўқиёлмагандик. Мана, уч киз ва бир ўғлини олий маълумотли қилдик. Бугун биз жуфтни ҳаломли билан шириндан-шакар бир этак набирашларинг бувиси ва бобоси бўлиб, баҳтга тўлиб юрибиз.

Энди билсам, яшаашдан мақсад шулар экан. Юртим озод, маҳаллам-элим — баҳт ошиёни. Ўзим бу юртда обур топиб, бола-чақамнинг ҳузурини кўриб, элимнинг олдинги қаторидаги юрган бўлсам. Мендан баҳтиёр бир кимсанни топа олармикинисиз! Шундай омон-омон кунларда яшаашдан мақсадларим янада юксалиб, янада баландларвоз мэрраларни кўзлаб турганимни билсангиз эди!

**Миролим ИКРОМОВ,
Чирчик шахридаги
"Электрокимёсаноат"
акциядорлик
бирлашмаси
автомобиль-транспорт
бўлими бошлиғи.**

ЯРИМ АСРЛИК ДИЙДОР

Биринчи ва сўнгги кўнғироқ... Бирбирини илк марта кўриб турган қора кўзлар дийдори. Мактаб ва синфхона, парталар. Мехрибон ва қаттиққўл устозлар сабоқлари... Ҳаммаси ширин тушдай ўтиб кетганини билмай қоламиз.

Мамлакатимиз таълим мусассаларида "Хайр, мактаб, салом, коллеж!" тадбирларига давом этаётган бир паллада кўп йиллар аввал имм масканини битирив кетган собиқ синфдошлар учрашувини ўтказиш ҳам анъанага айланиси қолди. Тошкент вилоятининг Ўрта Чирчик туманинаги бўлумтыйлим мактабида ушбу мўтабар даргоҳни эллий йил мұқаддам тамомланаётган ўкувчиларнинг дийдорлашувини кечаси бўлиб ўтди. Етмиши коралаб колган кадрдан йигит-қизлар ўзлари учун азиз ва қадрли бўлган, бугун эса бутунлай ўзгача қиёфа касб этган синфхонани топиб, жой-

жойларини эгаллашди. Ўрагда бирлаҳза жимлик тушди: минг афсуски, парталардаги саккиз ўрин бўш қолди... Демак, бир пайтлар 21 нафар бўлган ўкувчилар сафи бугунги келиб анча сирйаклашиб қолди. Ўша куни устоз Абдураим Эсонбоев нуроний ёшга кирган ўкувчиларига тарбиявий соат дарсни ўтиб, уларни ўз фарзандларидек ардоклаган ўнлаб фидойи устозлар номини хотирашди.

Барча имкониятларга эга, замонавий талаб даражасида жихозланган хоналарда дарс ўтаётган келажагимиз эгаларига ҳавас билан карашар экан, меҳмонлар беғубор дамлар завкини бир-бир энтиқиб эслашди.

**Нурбек КИДИРАЛИЕВ,
журналист.**

Раъно УБАЙДУЛЛАЕВА, академик:

ЯШАШ, БУ КУРАШ ДЕГАНИДИР!

Тақдир шундай мўъжиза, у аввалданоқ ҳаётингни бигилаб беради. Кўп ҳолларда учувчи, ўқитувчининг фарзандлари муаллим бўлиши мумкин. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси аъзоси, академик Раъно Убайдуллаева ҳам отаси изидан бориб, бу йўлда жуда катта муваффакиятларни кўлга киритган инсонлардан биридир.

...1936 йилнинг айни кун фаслида Тошкент шахридан Тошпўлатовлар хонадонида қиз дунёга келди. Ахат ота ва Ибоҳон ага қизалоқа Раъно деб исм кўйиши. Ахат ота узоқ йиллар банк-молия соҳасида хизмат қилган, педагогика соҳасида таҳсил олган Ибоҳон эса бутун умрини оиласи ва фарзандлари тарбиясига бағишлаган эди.

Раъно Ахатовнининг болалиги уруш даҳшати, кийинчиллик, муҳтожлил ийларига тўғри келган бўлса-да, акала-ри Қаҳрамон ва Баҳодир ҳамда синглиси Дилбархон билан зиёли, мәърифатли ота-онанинг бир-бирига муомала-муносабатларидаги меҳр-оқибат ва бетакрор оиласи қадриятлар руҳида ўси, илми, маърифатли бўлиб улғайиши. Айниқса, Раъононинг ўқишига иштиёқи баланд эди. У мактабни аъло баҳоларга тамомлаб, Ўрта Осиё молия-иқтисод институти (ҳозирги Тошкент давлат иқтисодиёт университети) талабаси бўлганида ота-онаси нақадар кувонишган эди. Уларнинг маънавий рабати туфайли Раъононинг кўнглида илмий изланишлар олиб бо-

риш истаги туғилди ва мана шу таълим даргоҳида тадқиқотлар олиб бориб, олима аёл даражасига ёриди.

Илм шундай сехри кучки, уни ўрганганинг сари кўп нарсани билмаслигинги тушуниб борасан. Раъно Ахатовна илмий изланишлари даврида ахолининг меҳнат ресурсларини тадқиқ килиш, хусусан, аёллар меҳнатидан фойдаланишдаги муаммоли масалаларда тадқиқотларни амалга ошириди.

— Изланишлар, тадқиқотлар натижасида докторлик ишимни ёқлашимга имкон туғилди. Минглаб инсонлар қатори биз олимлар ҳам орзу килган — мустақиллик илм-фан таракқиётиди янги саҳифаларни очди. Уша вактда ахолининг 60 фоизи қишлоқ жойларida яшаган, шу сабаб аграр соҳа устувор эди. Бу берадаги деярли барча тадқиқотларда иштирок этганиман.

Мамлакатимиз мустақиллиги арафасида 1989 йилда "Сельская жизнь" газетасида Раъно Убайдуллаеванинг "Банд бўлмаган миллион кўн" ("Милион незанятых рук") номли тақиёдий мақолоси чоп этилди. Олима қишлоқ хўжалигидаги оғир шароитлар ва меҳнат ресурсларидан фойдаланиш хусусидаги муаммолар юзасидан тақиёдий фикрлари очиқ-оидин ўртага ташлади ва натижада кўплаб мунозаралар юзага келтирди. Афсуски, ўша пайтдаги шароитида ахолининг бозорга кўяётган талаблари каби мураккаб масалага қаратди. Илмий изланишлари амалий фаолияти билан bogланиб кетди.

— Илм шундай нарсаки, муаммоларни топсан, унинг ечими хусусида тадқиқот ўтказиб ҳулоса қиласан ва баъзан жуда кучли тўсиклар-

га дуч келасан, — дейди Раъно Ахатовна. — Бундай пайтда қаршиликларга қалқон бўлиб туришинг керак. Ҳаёт бизларга бир мартағина берилади. Унинг ҳар лаҳзаси, сониёси азиз ва қадрли эканлигини кейин англаб етаркансан. Демак, яшаш, бу кураш деганидир!

Раъно Убайдуллаева оила тараққиётининг муаммоларни ҳам ўрганди. Бу илмий изланишларни асосли эканини ўрганиш учун шогирдлари билан бирга социологик тадқиқотлар олиб борди, таҳлилий мақолалар ёзди ва ўтган асрнинг сўнгги йиларида жиддий қаршиликларга ҳам дуч келди. Аммо ўзиңинг асосли қараашларига эга шахс сифатида илмий фаолиятини давом этираверди. Натижада, кўплаб изланишлари меваси сифатида "Мехнат жарайнида аёлларни ижтимоий ҳимоя қилиш" дастури муаллифларидан бирига айланди.

Минглаб мулоҳазали ва мунозарали мавзуларда фикр юритган қаҳрамонимиз истиқтоли йилларида эътиборини бозор муносабатларига ўтиш шароитида ахолининг бозорга кўяётган талаблари каби мураккаб масалага қаратди. Илмий изланишлари амалий фаолияти билан bogланиб кетди.

"Бандлик ва бозор: мунозарали саволлар ва ҳал қилинмаган муаммолар" (1992), "Оила фаровонлиги ва ахолининг иқтисодий фаоллиги" (1994) каби илмий изланишларни эшитганда Раъно опа ҳамда Абдулла ака боши осмонга етгудек кувонишиади.

— Камтарона меҳнатиман мана шу озод ва обод ютилиз учун истиқтолнинг илк йилларидан, демократик давлат ва фуқаролик жамиятини куриш йўлида сарф қилинмидан гуруранаман, —

бошлади. Ҳамкаслари ва шогирдлари билан бирга ҳалқаро таҳрибаларга кўра, жамоатчилик фикрини ўрганишларни ишлаб чиқди, ҳалқаро ташкилотларнинг координация кўмитаси вакили сифатида фаолият юритди.

Қаҳрамонимиз илмий изланишлар олиб бориш билан бирга ўсиб келаётган ёш авлод билан ишлаб, кўплаб шогирдларни тарбиялади. Унинг раҳбарлигига 100 га яқин диссертациялар, 50 га яқин номзодлик ва докторлик диссертациялари ёқланган. Ана шундай минглаб ёшлар қаторида ўз фарзандларининг ҳам келажаги учун мустаҳкам пойдевор кўйиб борди. Илмий изланишларда катиъияти, событийлар бўлган Раъно Ахатовна шогирдларига каттиқўн ва талабчан устоз бўлса-да, уларга ўз фарзандларидек меҳр кўйган.

Раъно Ахатовнининг оиласини олимлар хонадони десак, муболага бўлмайди. Түрмуш ўртоғи Абдулла ака Убайдуллаев тибиёт фанлари доктори, академик. Фарзандлари Сагдулла ака ва Камолахон опа ота касбини танлашган, иккиси ҳам тибиёт фанлари доктори. Хайрулла ака эса иқтисод фанлари номзоди, Гулхон опа филолог, инглиз тили мутахассиси. Уларнинг изланиш ва мувоффакиятларни эшитганда Раъно опа ҳамда Абдулла ака боши осмонга етгудек кувонишиади.

— Камтарона меҳнатиман мана шу озод ва обод ютилиз учун истиқтолнинг илк йилларидан, демократик давлат ва фуқаролик жамиятини куриш йўлида сарф қилинмидан гуруранаман, —

Ифтихор

Раъно Убайдуллаева Тошкент шаҳрида туғилган. Ўрта Осиё молия-иқтисод институту (ҳозирги Тошкент давлат иқтисодиёт университети) ни таомомлаб, ЎзФА қошидаги Иқтисодиёт институтида иш бошлаган. 1994 йилдан ЎзФА академиги.

2003 йилда Президентимиз Фармонига биноан "Мехнат шуҳрати" ордени билан тақдирланган.

Илмий мақолалари Россия, Озарбайжон, АҚШ, Италия, Франция каби кўплаб давлатларнинг етакчи илмий нашрларида чоп этилган.

дедайди Раъно опа фаҳраниб. — Бир ҳақиқатни айтишим керак, бугун мен эришган ютуклар истиқол бизга берган имкониятлар туфайлиди. Илм-фани ривожлантириш, фан ва ижод ахлига мунособ мөхнат шароитлари яратиш давлатимиз сиёсатининг устувор йўнишларидан бирига айлангани, айниқса, хотин-қизларнинг салоҳиҳти юксак баҳолангани, аёл олималар кўллаб-куватланганни сабаб бизнинг меҳнатимиз юзага чиқди, этироф этилди. Бунинг учун шукроналарим чексиз.

Аёл ҳар доим нозик хилқат сифатида этироф ва этиборда бўлади. Аммо, ана шу нозиклини илм билан сайкаланса, у жамиятда ўз сўзи, ўз фикрига эга хуласа айланади. Бугун юртимизда ана шундай олималарнинг сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Раъно Убайдуллаева каби устозлар илму маърифат маёклиари каби уларнинг йўлини ёритиб турибди.

Камола АДАШБОЕВА,
"Оила ва жамият"
муҳбири.

Қадр

бўлсалар ҳам ҳеч кимга сездирмай, болаларим ҳеч кимдан кам бўлмасин, деб ўзи киймай кийдирган, ўзи емай едирган меҳридәр онажоним учун шу пайтчача нима яхшилик килганим, баъзан билб-билмай кўнглига озор бериб кўйганирларни эсладим. Бизларни еру кўкка ишонмай ҳар куни соғиниб, йўклайдиган дуоғий бувижоним олдида қарзларим кўплигина ҳисс этдим. Ана шунда ҳали менинг ўзим Ҳаёт аталмиш улкан денгиздан бир томичча ҳам ўрнин бормикан, деб ўйлаб қолдим.

Демак, Ҳаёт аталмиш улуғ остононда турган азиз тенгдошларим, ҳалқона ибора билан айтганда, биз қачонки, аввал ота ёки она бўлсаккина, ул зотлар чеккан заҳматлар, кўрган қувончилаҳа залозлар қадрига етамиш.

Ширинхон МУМИНОВА,
ЎзДЖКТУ талабаси.

Илҳом

ЎЗБЕКИСТОНИМ

Мен бир нюходирман, куртак очмаган,
Бир зарра учкунман, ёѓду сочмаган.
Сен менинг багоним, сен шараф-шоним,
Нуарлар йўғирланг Узбекистоним.

Аваилаб улғайтири, бир қиз бўлайн,
Остонинг тўлдириб толдуз бўлайн.
Қишида қирларингда гулдай очишиб,
Қоронги кечанде кундуз бўлайн.

ПАЛАХМОН ТОШ

Дедингиз: "Қиз бола палахмон тоши,
Ота-она дуоси мангу ўйлоши".
Мен эса тақдирга эгбонан бошим,
Энди-чи, мунгайшиб туришимга бок.

Сайёд етмолаган жайрон эдим-ку,
Баҳт бағрида баҳтдан ҳайрон эдим-ку.
Онажон, тиллари бишёнан юралмай, Энди унисиз, сассиз юришимга бок.

Азоб пардасига ўраб дилимни,
Тикан қоплади-ку, ўзигу сўлмишни.
Энди тополмасдан юрар ўйлайши,
Тиконзорга ўзни ўришимга бок.

Фарзандлик бурчимни дилимга туйшиб,
Кўнгилнинг ишини ҳазилга ўйшиб.
Шаробидан ютмай, ҳаётдан туйшиб,
Кўзимда ўш билан кулишимга бок.
Зебо ФАРМОНОВА

ҚАРЗИМИЗ КўП СИЗЛАРДАН

Тенгдошларим орасида ота-онасининг айтган гапига кирмай, ўз билганидан колмайдиганларни кўриб ранжиман. Туннов куни кўчада кетаётуб, икки қизнинг сухбатини эшишиб қолдим. Бири устидаги янги олинганинг иқтимоий фикрини ўрганувчи "Иқтимоий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш марказида иштади.

Кўзик, ахир, мана шулар ота-онаси куни тун тиним билмай ишлаб топган пули эзвазига келмаганими?! Оила аъзолари томонидан берилган маблагни иختиёрий равишда йигиб кўйган бўлсада, бариб бу пул уларнинг пешона тери орқали топилмаган-ку?! Ахир, бу кизалоқлар ҳали мактаб ўкувчиси.

Шу каби саволлар оғушида уйга кетарканман, бизга бир вақтнинг ўзида ҳам ота, ҳам оналини меҳрини бериб, не-не қийинчиликлар кўрган

Қоқалпогистон Республикаси Орол бўйи она ва бола скрининг маркази директори, II даражали “Софлом авлод учун” ордени соҳиби Амина ҚАЛАНДАРОВА:

ЭРТА ТУРМУШ – КЕЛТИРАР ТАШВИШ

— Газетанинг 20-сонида чоп этилган “Эрта отилган “палахмон тоши” ва “...Киз берман!” мақолаларини ўқиб, мутахассис шифкор сифатида ўз мулоҳазаларимни билдиришни маъқул топдим.

Софлом фарзанднинг дунёга келши, энг аввало, турмуш кураётган ёшларимизнинг саломатлиги хамда наслининг тозалигига боғлик. Бугун баъзи бир ота-оналар ўз орзу-ҳаваслари йўлида, биситидаги бойликнинг бегоналашиб кетмаслиги учун ёхуд қариндошлик ришталарини янада мустаҳкамлаш мақсадида ўзига яқин инсонлар (опа-сингил, ака-ука) билан кудандга бўлишади. Бу мутлако хотўри. Чунки қон-қариндошлар ўтасида тузилган никоҳ оғир наслий қасалликларни келтириб чиқариши, чақалокларнинг ўлиқ ёки чала туғилишига сабаб бўлиши кўл бора ишботланган. Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг 16-моддасида: “Насл-наслаб шахараси бўйича тўғри туташган қариндошлар ўтасида, туғишиган ва ўйг опа-укалар билан опа-сингиллар ўтасида, шунингдек, фарзандликка олинганилар ўтасида никоҳ тузишига йўл қўйилмайди”, деб белгиланган.

Маълумки, туғилажак фарзанд генинг ярмини отасидан, ярмини онасидан олади. Шу боис ота ёхуд онадан қасаллик генларининг ўтиши боланинг нуқсон билан туғилишига олиб келади. Баъзи ҳол-

ларда яқин қариндош бўлган эрхотин ўз турмушидан мамнунлигини ва фарзандлари согласом эканлигини таъкидлайдилар. Аммо бунинг хавфли томони шундаки, қачонки, ота-онадаги яширган “қасаллик” генлари бир-бирлари билан учрашса, туғилажак фарзанд ирсий хасталикларни чалинади. Чунки, ирсий хасталиклар ирсий ахборотларни насланд-наслга ташувчи генларнинг ўзғаршишари натижасида юзага келади. Айтиш жоизи, ирсий қасаллик ташувчи генларнинг кўпчилиги организмда яширип ҳолда сақланади. Агар инсонда битта “қасаллик” гени мавжуд бўлса, у дардга чалинади, чунки у хасталик гени согласом ген билан бирикади ва бундай инсон хасталик генининг ташувчиси хисобланади. Қариндош бўлмаган ёхуд икки миллатга мансубишилар никоҳ фарзанд генининг тоза ва наслинг согломлигини таъминлайди.

Бугун оналик ва болаликни муҳофаза килиш мақсадида мамлакатимизнинг барча ҳудудларидаги скрининг марказлари ишлаб турибди. Улар, асосан, хавфли гурухга кирувчи тұрма ва наслий қасалликларни аниқлаш, болаликдан ногонрионликнинг олдини олиш, согласом турмуш тарзини шакллантиришга хизмат қўлимкоқда.

Перинатал (туғрүқчача бўлган) текширувлар ҳомиладорликнинг 16-20 ҳафтилигида ўтказилиб, бунда асосан, ҳомила согломлигини

Муносабат

аниқлаш, қасаллик белгиси сезилса, унинг олдини олиш, даволаш учун тавсиялар берилади. Фарзанд ирсий қасаллик ёки тұрма ривожланиш нуқсони билан дунёга келса, ҳомиладорликда бола тушиши, ўлик туғилиши ҳолати кузатилса, ота-онада ирсий қасаллик белгилари аниқланса, 30 ёшдан юкори ва 18 ёшдан кичик аёллардаги ҳомиладорликда, ички аъзолар қасаллиги бўлганда ҳамда қариндошлар ўтасидағи никоҳда, албатта, скрининг текширувлари ўтказилиши шарт.

Шунингдек, эрта турмуш куриш ҳам худди қариндошлар ўтасидағи никоҳ каби салбий оқибатларга олиб келади. Тиббиётда аникланишича, ўғил болалар 25 ёшда, қизлар эса 20 ёшдан кейин оила куришга ҳам маънан, ҳам жисмонан тайёр бўлади. Психологларнинг таъкидлашича, 21 ёшда бош мия деярли ривожланбиз, инсоннинг руҳий ва жисмоний ҳолати барқарорлашади. Шу боис, аёл шу даврда ҳақиқий оналик баҳтини түйиши мумкин.

Маълумки, 18 ёшга тўлмаган аёллардаги ҳомиладорлик эрта ҳомиладорлик саналади. Жисмоний томондан тўлиқ ривожланмаган қызининг ҳомиладор бўлиши аянчли оқибатларга олиб келади. Шуни ҳам таъкидлаша жоизи, бунгина кунда ҳомиладор аёлларда камқонлик қасалликлари кўплаб учрамоқда. Туғиши ўшидаги аёлларда эса бўйрак оғриғи, йод етишмаслиги, шунингдек, ёш қизларимизда бош оғриғи, уйқусизлик, хотиранинг заифлашиши, тез-тез асабийлашиш, ҳолсизлик каби ҳолатлар кузатилмоқда.

Бу нафақат онанинг, балки туғилажак боланинг саломатлигига ҳам катта хавф тугдиди. Мана шундай салбий ҳолатларнинг олдини олиш учун маҳаллаларда ва таълим муассасаларида ўғил-қизларимизга ҳам, ота-оналарга ҳам миллатнинг эртасига дастлаб оиласда пайдевор қўйилиши борасида тушунишишни изларини олиб боришимиз зарур. Ота-оналар, яқин қариндошникови остаона ҳатлаб, совчи бўлиб боришдан олдин келажакда туғилажак неваралари саломатлиги ва ҳаётини ҳам жиддий ўйлаб кўришлари керак. Курилётган оила, тузилаётган никоҳ фақатгини бир хонадоннинг баҳти, саодатни бўлиб қолмай, жамият равнациини ҳам таъминлайди.

**Феруза НУРУЛЛАЕВА
ёзиб олди.
Қоқалпогистон
Республикаси.**

ТУЯБҮЙИН — тўққиз жуфт ипдан гиламга солинадиган безак, нақш “туябўйин” деб аталган. Накшнинг бундай аталишига унинг тия бўйига ўхшашиги сабаб бўлиши керак. Чунки, кадимда гилам ва сўзаналарга туширилган нақш ва безакларга ҳайвонот ва наботот оламидан улги олинган. “Чумчуккўз”, “төвусқанот” номли нақшлар шулар жумласидандир.

“ФИРОҚ” ва “ФАРҚ” — бир қарашда бу икки сўзнинг маъноси бир-биридан йироқдай туюлади. “Фарқ” сўзида, одатда, фақат нарсадан нарсаннинг фарқини англатадигандек. Лекин унинг туб маъноси ўзгачароқ, яъни “ажариш”, “узоқлашиш”, “айрилик”, “жудолик” дегани. Шу маънодан келиб чиқкан холда, бу сўз нарсалар ўтасидағи номувофиқлик, ноўхашликни билдиради. “Фарқ”нинг мазмуни “ўзбек тилининг изоҳи лугати”да шундай шарҳланган. Демак, “Фироқ” ва “фарқ” битта илдиздан ўсбичи чиқкан сўзлардир. Сочни икки томонга тараганда бошда ҳосил бўладиган чизиқ ҳам “фарқ” сўзи билан ифодаланади.

Сўздан сўзнинг фарқи бор,
Ўттиз икки нарихи бор.

Мақол

Волидамиз бедом-дарак кетган икки ўғлининг... фироқида куйиб ётиб қолдилар.

Абдулла Қаҳҳор

ЯНВАРЬ ВА ЖАДИЙ — “январь” лотинчадан кириб келган бўлиб, қўёш илохи Януснинг номидан олинган. Янгича йил ҳисобида 31 кундан иборат биринчи ой номи. “Жадий” эса, бу ойнинг Шарқона айтлиши Шамсия йил ҳисобида 22 декабрдан — 21 январгача давом этадиган ой “Жадий” деб аталган. “Жадий” сўзи “эчки боласи” деган маънони англатади.

Январь ойи болалар учун ҳақиқий байрамга айланиб кетади.

Газетадан

**Эшқобил ШУКУР
тайдерлади.**

РЕКЛАМА • РЕКЛАМА

«ЎҚТАМХОН-НУР» ўкув маркази

куйидаги ўкув курсларига таклиф этади:

Бичиши-тикиш, моделлаштириш ва малака ошириш – 1 ой.

Сартарошлиқ – 2–3 ой (ўғил болалар учун).

Тирнок, киприк ўстириш ва дипелация – 1 ой.

Каштачилик – 3 ой (машинкада вышивка).

Тўкувчилик – 3 ой.

Инглиз тили – 3 ой, рус тили – 3 ой, турк тили – 3 ой, корейс тили – 3 ой.

Бисер, яъни матага мунчокли безак тушариш – 2 ой.

Декоратив гул ясаш – 1 ой.

Сарпо кути ва саватлар ясаш – 1 ой.

Бисердан гуллар, дараҳтчалар ясаш – 2 ой.

Карвинг (мева ва сабзавотлардан композиция ясаш) – 3 ой.

Компьютер сабоклари – 2 ой, интернет – 1 ой.

Барчаси амалиёти билан. Ётоқхона бор.

Ўқишини туттагланларга ДИПЛОМ берилади.

Тикиччилик – 3 ой.

Тўй ва оқшом либослари – 1-2 ой.

Аёллар костюм-шими, плаш-пальто – 1-2 ой.

Ҳамшира – 6 ой (4 ой ўқиш, 2 ой амалиёт).

Ҳамшира (тезкор) – 3-4 ой (амалиётни билан).

Тиббий массаж – 3 ой (2 ой ўқиш, 1 ой амалиёт).

Торт ва пишириклар – 2 ой.

Олий торт безатиш курси – 1 ой.

Үйгур, Европа таом ва салатлари – 2 ой.

Жаҳон таомлари – 2 ой.

Аёллар сартарошлиги – 3 ой.

Тўй ва оқшом турмаклари ва макиях – 1 ой.

Бухгалтерия хисоби – 3 ой (дан балансгача).

Эзита парда ва чойшаблар тикиш – 1 ой.

Эзита парда ва чойшаблар тикиш олий курси – 1 ой.

МАНЗИЛ: Юнусобод тумани 3-мавзе 1-йи, 31-хона. МУЛЖАЛ: Юнусобод дехкон бозори бош тарафи оркасида.

Тел: (8 371) 221-17-95, 221-77-72, +99894 678-50-30 225-97-93 (18⁰⁰дан 22⁰⁰ гача).

ФИЛИАЛ МАНЗИЛИ: Яшнобод тумани Фарғона йўли кўчаси 4-йи, 40-хона. МУЛЖАЛ: Кўйлик кийим бозори рўпарасида.

ТЕЛ: (8371) 295-97-82, +99894 678-50-30 (кундузи) Хизматлар лицензияланган

Тошкент шаҳар ҳоқимлиги Йўловчи транспортининг барча турлари харакатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш Департаменти томонидан Котлова Галина Николаевнаномига 01.05.2013 йилда берилган Тошкент шаҳар йўловчилар транспортида бепул юриш ҳуқукини берувчи Сер О’Z № 000278 рақами гувоҳнома йўқолганилиги сабабли **БЕКОР КИЛИНАДИ**.

Алиматов Дилшод, Турғунбоевич томонидан Алиматов Турғунбоевич Тошбоеевичномига 10.08.2012 йилда берилган Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Афросиёб 14/1-йи, 114-хона донгига тегиши 3579-сонли хади маълумтономаси йўқолганилиги сабабли **БЕКОР КИЛИНАДИ**.

Адабиётшинос олим Иброҳим Рафуровнинг бир китобга ёзган сўзбосидаги: "Инглиз драматурги Бернард Шоунинг "Юраклар вайрон бўладиган уй", деган ўтиқр драмаси бор. Асар гояси шу номининг ўзида тўла мужассам...", — деган журналини ўқиб, ўйланиб қолдим. Бернард Шоу асарада юраклар нимадан вайрон бўлганни биладиму, лекин бундан қирк-эзлик ишл аввал ён кўшинимизнинг оиласи иччилик туфаили барбод бўлгани, шу хонадон фарзанди — кўзлари маъюс синфдошим Манзурунинг сўлгин қиёфаси ёдимга тушди.

...Ўшанда эллигинчى йилларнинг ўрталари эди. 6-синфда ўқирдим. Пастак девор оша бизга фақат шодон күлгупар улашган собиқ кўшинимиз янги уй куриб, кўчиб кетгач, уларнинг ховлисини Манзурулар сотиб олишибди. У билан тезда чикишиб кетдик. Аям эса унинг ойиси Муниса опа

тун тушади", деган гап бор, аяси. Менинг аралашганим балки... у кишига ёқмас. Сабр қиласи-чи, зора инсоға берса", — деди. Охимиз Аллоҳга етиб, отанинг овози учди. Ленкин... бешидаги гўдак ҳамон чириллаб йиғлар эди.

Хуллас, шу кеч биз жой-жойимизга ётдигу, лекин қани энди ўйка келса... Аям аста-секин шиврлайдилар:

— Тавба, шундай яхши,

юришини ҳам унуби кўйган эди. Уларнинг уйида яна жанжал давом этарди. Бир куни мактабдан қайтаётганимида Манзура ҳасратини тўкиб солди. Айтишича, дадаси аясини яхши кўргани учун ҳаммадан қизғаниб, рашиб қиласи-чи, кўпичганиб, рашқ қиласи-чи. Кўп ичганида дадасининг хаёлига турли бўлмағур фикрлар келиб, Муниса опани дўлпослармиш...

— Мен қалкноман! — дерди Манзура кўзлари жикка ўшга тўлиб, — аямни урмокчи бўлсалар, дадамнинг кўлларидан маҳкам ушлаб оламан. Аямни урманг, деб ялинаман, ёлвонаман. Дадамга яхши гапириб, ўринларига ётқизаман. Хуррак ота бошлаганларидан кейингина бизга жон киради...

Манзура анча ўйлугача жим боради. Кейин маъюс жилмаяди.

— Дадам ичмай келган кунлари уйимизда байрам.

Яхши гапириб, кечирим сўраб, энди ичмайман, айт, сенга нима олиб берай, деб аямнинг кўнглини кўтарида. Катта ваъдалар беради. Бечора аям дадамга ишонади, умид қиласи-чи. Биз ҳам суюнамиз. Уйдагини бир марта бўлсин, аям ўзак-укалирига, ҳеч

кимга айтмайди. "Унинг сири кўнага чиқмасин, дадам ахир бир кун ичишини ташлайди. Ана ўшанда биз баҳти бўламиш!" — деди.

Аямнинг айтишича, дадам Мадамин акани бир-икки марта ҳоли утираби, ҳол-аҳвол сўрагач, иккига оғиз насиҳат солсалар, "Эй, бўлди, бўлди, кўшни, энди қайтарилийдай. Хўп, хайр!" — деб гапни кесиди.

Уч-тўрт кун ўтмай, яна кўшинининг уйида қий-чув, йиги-сиги давом этади...

Муниса опа ноҳақлиқдан тўйиб кетганиданни, чакалогига алла айтиётганида аччиқ-аччиқ йиғлар, назаримда ховлидаги дараҳтлар ҳам унга ҳамдард бўлиб, хиёл эглиб, кўзёш тўқаётгандек туюларди.

Йиллар ўтди. Муниса опа эрини кўндириб, Манзуруни ўн саккиз ёшидаён турмушга бериб юборди. Орадан бир йил ўтиб, Муниса опа тўстадан вафот этди. Ўшанда эндинга кўзи ёриган Манзурунинг айтиби-

айтиб армон билан йиғлаганларига ҳамма-ҳамманинг юраги эзилди.

Мадамин ака ҳадемай уйланди. Беш ўғил устига ўрай она келди. Бу пайтда Мадамин ака раислиқдан тушган, озиб-тўзуб кетган эди. Ўрай она нинг ўғиллари устидан қўлган широкатларига юраги бардош бермадими, фалаж бўлиб, ётиб қолди. Уч ой ўтгач, жон берди. Энди ўрай онага бешта томонга бош олиб кетишиди...

Йиллар ўтиб, Манзура ўртогим ҳам қизи бўй етиб, ўғли углайиб, қиз узатиб, ўғли уйлантираман, деганда салаликдан вафот этди.

Ҳайронман. Нечун оила шунчалар парчаланди? Ҳаммасига ўша иччилик сабаб. Ҳар куни асабийлашиш, шовқин-сурон оиланинг барча аъзолари соглигига салбий таъсир кўрсатиб, охири уларни адойи-тамом қилди.

... "Сиҳат-саломатлик" журналида профессор Баҳтиёр Рафуровнинг мақолосига кўзим тушди: Муаллифнинг айтишича, инсон танаси бўйлаб чатишади кетган асаб толаларининг узунлиги миллиард метр, яни ердан ойгача бўлган масофага тенг экан. Асабий зўрикиш туфайли нобуд бўлган нерва толалари жуда секинлик билан, яни бир кечга-кундузда борйиги бир миллиметргача тикланаркан. Демак, руҳий зўрикиш ва асаб тарағлашуви саломатлигимизга жиддий хавф туғдираркан...

Қалби кулфланган одам меъёрини билмайди. Болаликдан китобга ошно ѿшаган, соғлом маънавий муҳит баркарор оиласида улғайган, ота-онаси-нинг намунини турмуш тарзини ўнрак билган, ўзини кўлга олиши қодир одамгина нағсиға кул бўлмайди. Маърифат-маданият калитини кўлида маҳкам тутади. Шайтоний васвасани маҳв эта олади.

Нафс — одамнинг оёғидан чалиб йиқитади. Нафс кўзни кўр, кулокни кар, юзни қора қиласи. Ҳурматли эр-қакларимиз мендан хафа бўлишмасин! Улар суюнг тогимиз, бошдаги панохимиз. Оиласига кувончи ҳам, юпанчи ҳам, устуни ҳам улар. Лекин ҳар ишда бўлгани каби, спиртли ичимлик ичишида ҳам меъёрини унтузаслик керак. Оёғингизда мустаҳкам туринг. Сўздан адашманг. Эгилманг, букилманг. Кўрдингиз-ку, оиласига иччилик туфайли юзага келган нотинчлиги, фожиасини. Сиз ҳаётни улуғланг, ҳаёт сизни албатта, сийлайди!

Санъат МАҲМУДОВА.

Ўн иккى ўшлар чамасидаги иккى болакай кўчада ўйнаётби, ниманингдир устида талашиб, тортишиб колишиди. Бир иккинчисининг юзига дабдурустдан мушт туширди. У жавоб қайтарди. Бирпасда олишув бошланди.

ЎГРИНИНГ БОЛАСИ

Яхшиямки, шу атрофдан ўтиб кетаётган бир киши уларни ажратиб кўйди. Воеа шу билан якун топди, дейсизми, қайди...

Бирордан сунг биринчи калтак еган боланинг онаси майдончада пайдо бўлди. Бурни қонаётган боласининг билагидан ушлаб олганча, тўғри бориб, ўғлини урганини дўппослай кетди. У бир амаллаб қочиб қолди. Кетаётби, халиги аёл унга карата жуда хунук сўзларни айтди.

— Ўгри, ўгрининг боласи. Отанг ким эдик, сен ким бўлардинг! Жуда бўлсанг, ўгри бўлласан-да!..

...Бу воеа га уч йил тўлди. Ўшанда ўн иккى ўш бола ҳозир ўн бешда. Аммо шу ёшида у тарбияси оғир, хукукбузарлик содир этганлар рўйхатида туради. Балки ўшанда аёл уни ўғрининг боласи" демаганида, бола бечора бир вактлар килган хатоси учун жазони ўтаб кайтган отасининг сўзига кирган, ўғирликка кўл урмаган бўлармиди?..

Шахло ТОШБЕКОВА.

ИЧКИЛИК КЎРГУЛИККА ЕТАКЛАЙДИ

билан танишиб; "Жуда чиройлик, дилбар аёл экан", деб мағтадилар. Дадаси Мадамин ака колхоз раиси эмиши...

Орадан ўн кунча ўтгач, кеч хуфтонда энди кўзимиз илинган экан, эркак кишининг қаттиқ сўкингани, аёл ва болаларнинг чувиллашиб йиғлаганидан чўчиб ўйғондик. Аям, мен ва укам пешайвонда, дадам эса ичкари уйда ётгандик.

— Вой шўрим, нима бўлди? — деб аям ўрнларидан туриб, ховлига тушдилар. — Янги кўшинимиз хотинини урайти, шекилли... — деди кўрқиб-гина шивирлаб. — Вой, бечора! Энди бу ёғига нима бўлади-а?

Үртадаги девор пастак эди. Оёқ тагига иккита гишт кўйилса, уларнинг ховлиси, уй кафтадек кўринади. Аввалинг кўшинимиз билан аям нималарнидир бир-бирларига илениб, бальзан шу девордан узатишарди. Девор оша ширин сухбат қуришарди. Биз эса хозир девор оша қарашга ботинолмадик. Шу чоғ Манзурунинг ялинчик овози эштилди:

— Жо-он дада, аямни урманг, аям яхшилар, жон дада!

— Аянг ж..., аянг...! — девор оша шундай қабиҳ сўзлар эштиларди. Оқ яктақ кийиб, дадам ҳам чиқиб келдилар. Онамнинг уларга ёрдам беринг, деган ёлворишиларига жавобан, дадам: "Эр-хотиннинг ўртасига эси кет-

исмига мунис аёлни калтаклашга кандай қўли борди, экан-а, у. Бечора Мунисхон кечгача тинмаса, кир ювса, нон ёпса, овқат пиширса, бола боқса, нима гунохи бор экан-а?! Раис ҳам шунака бўларканим-а?! Ўлгудай ичб, масти бўлиб келиб, кучини аёлига кўрсатади кетгандир-да! Ичган эркакнинг елкасига шайтон илиниб олади, дейишиади. Шайтон васвасаси ёмон-да!

Мен эса Манзуруни ўйлайман. У ҳам, аяси ҳам йиғлаб ўтиришандир... — Бечора қизгинага ҳам қийин экан-да, — дейди аям... — Манзурунинг айни ўйнаб куладиган вакти-я! Дадаси Худодан кўркмаса, кўни-кўшинидан уялмаса! Кўркса, уялса, болаларнинг, биз кўни-кўшиларнинг тинчимизни ўйлаган бўларди-ку!

Эрта билан уларнинг кўча эшигиги очиб, Манзуруни чакридим. Беш яшар укаси чиқиб, "Мактабга бормайди, аям касал, укамга қарайди", деди. Кунлар ўтди. Манзура мактабга чиқди. Назаримда, у кулиб

«ОЙИЖОН, ДАДАМНИКИГА КЕТАЙЛИК»...

Бир ҳафтача аввал кўшини маҳалла маслаҳатчиси Адиба опани излаб бердим. Сұхбатимиз энди кизий дегандан, фаоллардан бири ташвиши қиёфада хонага кириб келди.

— Зокирвларникида яна жанжал чиққанга ўхшайди, тезроқ етиб бормасек бўлмайди, мухбир опа ҳам биз билан борақолсинг, бирор нарса ёзар, — деди халиги киши.

Хозиргина яхши кайфиядада ўтирган жонкуяр маслаҳатчининг пешонаси тиришиди.

— Уф, бу оила қачон тиниб-тиниб кетаркан-а?! — дейи мени ҳам ўша хонадонга етаклади.

— Ўй, бу оила қачон тиниб-тиниб кетаркан-а?!

бир неча бор турмуш кургани, ҳар гал янги «жуфт»ини уйига киришиб олиши, бу эса бўйи етган ўлигига ёқмаслиги, тўрт-беш йил олдин турмушидан ажрашган кизи ҳам етти яшар қизи билан тор ховлида яшаши ҳақида куйиниб сўзлади.

Кутилганидек, "даҳанаки жанг"нинг устидан чиқдик. Ўғил бўлак-бўлак бўлиб кетган кўйлагига ҳам беътибор, нуқул пешонасига сочиқ босарди. Онаси уни нима биландир урган шекилиси, сочиқ қон юки эди. Она ва қиз бир тараф, ўғил бир тараф бўлиб бакир-чакир қилишарди. Ўртада эса етти ёшли кизалоқ кўркувдан дағ-дағ титрар, гоҳ бувисининг этагига, гоҳ онасига ёпишиб-ёлворарди: «Ойижон, юринг, дадамнигига кетайлик»...

юринг, дадамнигига кетайлик. Жон бувижон, акамни уришманг...»...

Она-болалинг оғизидан чиқаётган ҳақоратли сўзларни эшитсангиз, одам уятдан ерга кириб кетади, ҳатто илон бўлса пўст ташлашиб юборади. Адиба опа маҳалла посони билан уларни сал-пал тинчтишигач, аён бўлишича, низо-нинг келиб чиқишига борйиги бир коса овқат сабаб бўлибди. Хуллас, она-ўғил муросага келгунича анча вакт ўтди.

Беихтий бир четда туриб мурғакини кизалоқни кузатиб турдим. Кўркувдан қорачилари катта-катта бўлиб кетган қизча хамон ўша гапни таクロрларди: «Ойижон, юринг, дадамнигига кетайлик»...

БИТИРУВ ДАБДАБАСИ

Давоми. Боши 1-бетда.

Йилдан-йилга мактаб, академик лицей ва касб-хунар коллежлари битирувчиларининг сони ортиб бораётгани, мамлакатимизнинг дунё ҳамжамиятидаги ўрнини белгилашга қодир авлод, vogya etättgani anglatadi. Ammo ўюқорида таъкидлаган жараён — битирувчиларнинг битирув кечаларни ўтказиш билан боғлиқ муаммо кун сайнин авжланиб бораётгандек. Умуман олганда, дабдаба устига дабдаба. Йилига янгидан янги камидан 50-100 минг сўмлик "урф"лар юқшилмоқдаки, бунинг ортидан ўқувчиларнинг кўп вақти шу муаммо билан банд бўлиши баробарида ўқишидан бирор узоклашиб бораётгани сир эмас.

Битирув кечалари учун тахминий — ўртача сарф-харажатлар рўйхатини тузиб чиқдик. Масалан, кийим-кечак учун (битта туфлининг нархи 70 минг сўм эканини инобатта олсан) 150 минг, саёҳат учун 50 минг (йўлкира, тушилк ичида), базм учун 200 минг (фотосессиядан тортиб, бошловчигача), бу фатагина катта йигимлар. Майдо-чўйда харажатларнинг ўзиям 40-50 минга бориб қолиши аниқ. Ишонаверинг, ҳозир айни сартаршу маникорнинг ошиги олчи бўлган: ҳамсояминнинг ўёли сочини "хўрз" қилиши, тирноқларини тўғрилатиши учун фалон сўм бериди, буни у шундай гурур билан айтди, нима дейишни билмай ҳайратланди. Энди бир ҳисоб-китоб қылсан, ўртача 400 минг сўмдан ошади, тўланиши керак пул миқдори. Бу дегани, бир оиласининг бир ойлик емак-ичмаги эмасми? Хеч тасаввуримга сифидорламайман, қандай қилиб, ҳали ёшгина ука-синглисининг ризкими қўйиб ота-онасидан фалон нарсани олиб берасан, деб оёқ тираб туриб оладиган ёшларни?.. Наҳотки, уларнинг вижидони мана шу болаларни йиглатиб, қорнини оч кўйиб оғримаса? Майли, бирор юмуш қилиб, ўша "битирув оқшомлари"га атаглан пулини топди, лекин қылган меҳнатига ичи ачимайдими?..

Халқимизда бир гап юради: Томатома кўй бўлур. Битта мактабни қанча ўкувчи битиради? Кам бўлса юзта. Республикаимизда нечта мактаб, ўртамаксус билим юртлари бор? Энди тасаввур, килаверинг! Шунча пулга китоб сотиб олиш, бирор кераки жойга ишлатиш ҳам мумкин, назаримда. Майли, битирув кечаларни ўтказиш ҳар бир ёш учун унуттилмас хотираларни берад, аммо шунчалик "гумбуркарс" қилиб ўтказиш жоизми? Камтарона дастурхон атрофида йигилиб, болалик даврларни эслаш, бировга зарар етказмай, мусикин секин кўйиб, эшишиш фойдадан холи эмас. Бир кунлик байрам ўтар-кетар, лекин унинг ортида қанча дилсёкликлар ётганини кўпчилик билмас керак.

— Халқимиз болажон, — дейди бу-

ЁХУД ЭРТАГА НИМА БЎЛАДИ?..

Лунгурлик Улмон опа Болтаева. — Нима деса, ҳозирлаймиз. Бирордан кам бўлмасин, деб керак нарсани етказмиз. Бироқ ҳаммаси меъёри билан бўлгани яши. Менёр бузилса, таъм ҳам бузилиди. Менингча, битирув кечаларни ўтказиш ҳам меъёри бузатири. Эрталабгача дангур-дунгур тинмайди, кексаларнинг ҳам уйкусини бузади, бунинг устига бакир-чакрини айтмайсизми? Андишли халқимиз индамас, лекин кўнглидан барibir: "Тинчнина, доворук солмай ўтказса, яхши бўларди", "Отидан тушови қимматта тушди-ку" каби турли хил ўйлар ўтиши, шубҳасиз.

Хўрз ҳамма жойда бир хил кичкиради, дейишиди. Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида ҳам "битирув кечалари"ни ўтказиш билан боғлиқ муаммолар қоникарли даражада эмас. Илгаридан, авлодлар учрашувлари ташкиллаشتирилган. Шу маънода ушбу кечаларнинг ҳам ўзига хос ўрни бор. Лекин бу сингари айёмларда дабдабадан кўра мөхр-оқибат тўйгулари тараннум этилса, яхшироқ назаримда.

— Коллежни битириши они яқинлаштиришти, — дейди Булунғур тумани иктисадиёт ва сервис коллежи ўқувчи Сарвиноз Махрамова. — "Битирув кечалари"ни ўтказиш билан боғлиқ гаплар гурудошларим орасиди аста-секин авҳ олайти. Тарафдорлар ҳам, бетарафлар ҳам бор. Кўччиликни олий таълим муассасига кириш масаласи беъзовта килётганди эса-да, орамизда битирув оқшомини "авторитет" тарзда ўтказиши белоглаганлар ҳам топилади. Мухими, базм эмас, менимча, уни оддий тарзда ишонласа ҳам бўллади, кўп пул йигиш ҳам ўкувчиликлар ўртасида турли муаммоларни келтириб чиқарида. Масалан, сендан мен камми, деб яна у ёқ-бу ёқка юргуяни кўпайди, тадбиркорлар ҳам шунга мос уловнинг нархини оширади, тажхиж масаласи янада ошади. Кафе ва ресторонларга пулни сочавериш — тўқлилик-шўхлик-да!

Дарҳакиат, вазият мамлакатимизнинг Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида янада ачинарли: мактабларда битирувчиларнинг донғи Догистонга етгулик базмларига ҳатто айрим

— Халқимиз болажон, — дейди бу-

Ўкув юли бошланди дегунча, жой топиш ҳар доими муаммога айланади. Янги топилган ижа-ра уйдан тонг қоронусида ўқишига жўнадими.

...Эртаси куни ўқишидан ёлғиз қайтдим. Янги квартира томонига етиб келдим, хаёлим паришон бўйиб, адашиб кетдим. Дўстимга телефон қилай десам, аксига олиб, телефонимнинг куввати ҳам тугаган.

Йўлчакчада минг истихола билан ўтган-кайтгандардан телефон сўрайдим. Аксарияти галати қараш билан мендан узоклашди. Бир маҳал "Нексия" мингдан 28-30 ёшлардаги йигит ёнимга келиб тўхтади. Ёнга ўюрги бордим. У ҳам аввалига шубхаланди, кейин зўрга телефонини узатди. "Сиз қўнгироқ қилган абонент билан вактинчалик алока йўй", деган овоз келди у ёқдан... Ноилож, қаршимдаги тўрт ва тўккоз қаватли уйлардан хонамини бирор белги орқали топиб оларман, деган илинжда йўлга тушдим. Қайда, ҳеч бир натижа чиқмади.

ЭСИМ ҚУРСИН-А

Орадан уч соатча вакт ўтди, шу орада ўзимни ўзим локайдигим учун "еб" ташладим.. "Адашишлар ҳам аслида фойда — одамни чиниқтиради", деган экан донолар. Хуллас, телефондан бошқа сунчигим йўқ деган илинжда яна одамлар орасига кирдим. Бир маҳал узокдан оқ кўйлак кийган, бўйингб тақъян, кора шимлий йигит кўзимга иссиқ кўринди. Нима бўлса бўлди, шу йигитдан сўрайман, дедим. Якинлашди. У йигит мени таниб, исмимни айтди. Уни дарров танимаган бўлсам-да, кўниш қилиш имконигига эга бўлганимдан кувониб кетдим.

...У абитуриентлик пайтими кириш имтихонларига мен билан бирга тайёланган экан, кейинроқ ёдимга тушди. Ҳол-ахвол, ўқишидан сўраб-суршириб бўлгач, адашиб юрганим маънисини сўра-

ҳангомаларидан тушуниб туриманки, улар битирувчи ўғил-қизлари учун озмунча маблаг сарфлашаштагани йўқ. Ахвол шундай давом этаверса борми, билмадим.. битта "битирув кечаси" учун йиғилган пулга одимироқ тўйни ўтказса бўлади. Беш кўл баробар эмас, ахир, кимнингдир имконияти етади, кимницидир йўқ. Эшитганимиз, ҳатто тўрт-беш ойлаб ишлаб, битирув кечаларига пул йиғиб юрган ўкувчиликларни.

— Қизим 9 синф битирувчиси. Ҳали ўқиши тугамай, уймизда "Битирув оқшоми"нинг машмашаси бошланди. "Байрамни кафеда нишонлаймиз. Оқшомни янги кўйла олиб беришингиз керак, яна сочимни ҳам турмаклатаман. Ахир, синфдошларимдан кам бўлмайман-ку" дейяти у, — дейди жиззахлик Наргиза Хидирова.

— Ўзингиз ўйланг, бу дегани камида 200 минг сўм! Мен-ку, битта қизимга топиб берарман, лекин кўли калтароқ оиласиди нима қиласди?! Ундан кейин, эндиғина мактабни тамомлаётган болалар учун бундай кечаларнинг нишонланиши керакмикан?

Халқ таълими вазирлигининг тегишили бўйруига асосан, таълим муассасаларида "Хайр мактаб — салом коллеж!" тадбирини, босқичли назорат имтихонлари ва якуний давлат аттестацияларини ўтказишида ўқувчи ва битирувчилар ҳамда уларнинг ота-оналаридан топиб маблагларни йиғиши, мактаб раҳбарлари ҳамда ўқитувчиларга турли қиммат баҳо совғалар тақдим қилиш, турли тантаналарни, "битирув кечалари"ни (хонадонлар, ресторан ёки қаҳвахоналар ва х.к.да) ўтказишида қатъян тақиқланади. Агар фарзандингиз таълим олган таълим муассасасида юрида қайд этилган тартибларга зид ҳоллар кузатилса, тақиқланган тадбирларнинг ўтишига йўл кўйилса, Халқ таълими бошқарува идораларининг киска рақамли 1006 ишонч телефонига мурожаат қилингиз мумкинлигини ҳам унтумаслигингизни сўраймиз.

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Яхшиямки, тўкин-сочинлик, — дейди наманганлик тикувчи Матлуба Тоирова. — Лекин ҳар ким мана шу тўкиниларни қадрлаши керак. Ўйлаб кўрдим, биринчи фарзандим Севараҳон 2008 йили академик лицейни битируви, роса байрам қилишганди. Харажати ҳам шунга ярашади. Ўтган илини ўғлим Наманган шаҳар санъат коллежини тамомлади, беш-олти йил олдинги тайёргарлик бунинг олдида ҳолва. Бу йилги кўни-кўнишларининг

— Олимжон ЖУМАБОЕВ,
"Оила ва жамият" мухбири.

— Вончларим чексиз, бирок,

айрилиқдир оғиррок,

Юракларга ларза солар,

ҳар он сўнгти кўнгироқ...

Эй, ҷалғувчи кўнгироқни —

чала қолгин жўшқинроқ...

Қайд бўлсан — эса қолсин,

ҳайҳот сўнгти кўнгироқ!

Султонбой АЛЛОНОВ,

ЎзДЖТУ талабаси.

ТАРБИЯДА КЕЧИКМАНГ

...Хазон тушган йўлак бўйлаб иккى йигит сұхбатлашиб борар, бемаъни ҳазилдан искови ҳам шодон кулишарди. Сигарета тутатиб кетаётгани ўртогига аччиқ бир гапни гапиди: "Отам мени оқ қилиди. Ўйдан ҳайдади. Мени кўргар-га кўзи ўйқ".

Кизик, бундай даҳшатли сўзларни эшилган дўстининг юзида бирор ўзгариши сезилмади. Нигоҳларидаги кулиг йўқолмади.

Ота қаригашни дилдан айтмаганига умид билдирик. Эртага бирор касбнинг бошини тутай деб турган ўсмир қайси жиддий қилимиши билан бундай оғир гапни эштишигача етиб келган экан, дея таажжубландик. Бундан инсоннинг кўнгли ларзага келади. Фарзанд нахот ўз хатосини виждан тарозисига солмаса?.. Ёшлиарнинг, ха айнан, бундайларнинг қалб кўзини сўкир килган дунёвий ҳаваслар келаражадаги афсусларга, виждан азобларига дучор қиласмаскин, деб ачиндик. Мияда эса бир савол айланади: йигит қалбидаги лоқайдлик қачон гуллаб улгурди? Унинг уруги оила деган даргоҳда қадалмаганикан?

..Тарбия ҳақидаги мулоҳазалар бошланганида катталар ўғил-қизларнинг беандиша, хурмача қиликлиридан нолийдилар, айни

ёшлардан қидирадилар. Қайсири маньонда бу тўғри. Разм солинса, айримлардан жуда кўп беодобликларни топса бўлади. Аслида ҳам шундайми? "Болам адашди", "Ўглим бир хато қилиби" дея нола чекаётган онаизорга қараб, қай биримиз таъсиранмаймиз? Аммо уларнинг юзига тик бокиб ҳақиқатни айтишга ийманган пайтларимиз бўлади. Кўпинча бу гапларни сўзлашга ёшлиқ қиласмиз. Ташвишларимиз эса шу билан тугамайди. Бир марталик хотолар катта жиноятга айланади. Бу жиноятлар "бир бора адашган" ёшларни гумроҳлик боткоги сарни етаклайверади.

Дакки-дашномаларга ҳам пинагани бузмаган фарзандларнинг иллатлари учун нега доим ота-она жавоб берар экан. Уларнинг фарзанд учун кўзгу бўлганидир бу. Балки ёшлиқда босилган қадамлар, вақтида ўргатилмаган одоб-ахлоқ мана шу тарзда ота-онага ўз қиёфасини кўрсатаётгандир. Маърифатпарвар бобомиз Абулла Авлонийнинг "Тарбия — биз учун ё ҳаёт, ё матом, ё најот, ё ҳалолат, ё садат, ё фалокат масаласидир" деган ҳикматли давъати худди шу лаҳзаларда шууримизда яна жилолангандек бўлаверади.

Ўсаётган ниҳолларни кузатинг! Уларнинг қай бирида қинғир йўлга мойиллик сезилса, донишманд боғ-

Олдий ҳақиқатлар

бон уни дарров тўғрилашга уринади. Бесўнакай шохлар бошқа дуркун николларга тўсқинлик қиласин дея, баъзан кесиб ҳам ташлайди. Фарзанднинг ноҳуҳ иллатлари куртак очгунча уни бартараф килиш ҳаётимизнинг бобони — ота-она нинг вазифаси эмасми?!

Кўз ўнгимиздаги воқеаларга муносабатимиз: "Ўглим ўзи яхи, шу, сал чатоқ оғайнилари бор эди-да, бу жиноятни бир ўзи қўлмаган", "Кизим интернетдан топган йигитни мақтаб келганди, бир-икки учрашиди. Охири уни севиб колибди. Энди у йигит еру кўкда йўқ. Қизигамнинг номи ёмонга чиқди...".

Ўйлаймиз, уларни бундай боткоҳлардан ким кутқариши керак? Безорилар ўз сафига олунгча йигитчани ким назорат қилди? Интернетдан ўз жуфтини қидиргучна кизалоқка ким тўғри йўл кўрсатиши керак эди? Кеч бўлса ҳам бу каби аламли саволларни кимдир сизнинг юзингизга солганда қалбингиз вайрон бўлди, изтиробга тушиб қола-вердингиз.

Турмушнинг тўрт муштига бардошли сиз эмасми, ота, яна болангизга умр мазмунини тушунириб берадиган. Мехри тошқин, муштипар онаизор, сизнинг қалбингиздан бошланмас эдими эзгуликнинг муқаддимаси?.. Ахир, ҳар гал кимдан-дир ёмонлик кўрилганда одамзод беихтиёр унинг тарбия берган инсонларига маломат тошини отади. Яхшилик ва саховатдан кўзларида кувонч порласа, илк раҳматни отонага йўллайди, уларни гойибона дуо қилади.

Умр ўз маромида давом этаётир. Балки ҳали кеч бўлмагандир. Ҳали одамларга наф келтирадиган ориятили ўғилни, кўрганда беандишилигига лаънат айтиладиган эмас, балки бир оилани гуллатиб-яшнатиб, файз олиб келадиган қизни улгайтираётгандирсиз. Нима бўлса ҳам тарбияда таназзул бўлмасин. Тарбия мактабидан ибрат олиб ўсган боладан ким ёмонлик кўрибди? Зоро, ТАРБИЯда кечикиб бўлмаслигини оддий ҳақиқатларнинг ўзи кўрасаби турибди.

Мадамижон СОЛИЖОНОВ.

дан азият чекканлар учун зарур шарт-шароитлар яратилган.

Мазкур марказ одам савдоси жабрiddalalarini куляй яшаш ва шахсий гигиена шарт-шароитлари, шунингдек, озиқ-овқат, доривор воситалар ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш; одам савдоси жабрiddalalariga кечиритириб бўлмайдиган тиббий, психологияк, ижтимоий, юридик ва бошқа ёрдам кўрсатиш; одам савдоси жабriddalalarlari xavfisziliqini taъminlaш; одам савдоси жабriddalalarinig қариндошлари билан мuloқot ўrnatiшида қўмаклашиш; одам савдоси жабriddalalariga, уларнинг қариндошлари ва василariiga одам савдоси жабriddalalarinig iжтимоий реабилитация қилишда қўмаклашиш каби вазифаларни амалга оширади.

**Саволга Пискент тумани ДНИ нотариуси
Умид НИЯЗОВ жавоб берди.**

МАШИНАГА ҚАДАЛГАН СИМЁФОЧ

Қонунга амал қилиш, унинг та-лабларини бажариш мажбурий. Та-саввур қилинг, маҳаллангиз кўчасида кечкүрун ёргулес сочиб туриши учун чирокли симёфоч ўрнатиш эҳтиёжи туғилди. Бунинг учун ша-хар ёки туман ҳокимлиги қарори керак бўлади. Ҳаммаси ўрнатилган тартибда ҳужжатлаширилади, му-хандислар билан келишилади, хул-лас, бир қатор зарурий расмияти-ликлардан сўнг қарор қабул қилиниб, тегиши рухсатнома асосида симёфоч мутахассислар белгилаб берган жойга ўрнатилади.

Худди шу каби вазият Шотландия-даги шаҳарлардан бираада юз берди. У ердаги автотураржой мутасаддилари ёритувчи чироқ маҳкамланган симёфоч ўрнатишга қарор қилишиди. Ҳокимлиқдан розилик олинган, симёфоч ўрнатилади-ган жой аниқ белгилаб берилган, барча ҳужжатлар расмийлаширилганида бир муаммо пайдо бўлди...

Симёфоч ўрнатилиши керак бўлган жойда ёски бир машина туарди. Маълум бўлишича, автомобил 10 йил олдин бузилиб қолиб, эгаси томонидан шу жойда ташлаб кетилган ва ҳалигача уни олиб кетмаган эди. Автотураржой мутасаддилари ҳарчанд суриштирмасин-лар, ташландик машина эгасини топа-лиши мадди.

Мамлакат қонунларига кўра, эгаси-нинг розилигисиз унинг шахсий мулки-ни жойидан қўзғатиш мумкин эмас. Аммо симёфочни ўрнатиш ниҳоятда зарур ва буни амала ошириш учун барча сарф-харажатлар тайёр, ҳокимлик қарори ҳам бор. Бироқ...

Хуллас, муҳандис-курувчилар бу муаммонинг холис бирорасини топишади. Улар машинанинг факатина капотидан бир симёфоч сигадиган диаметрдаги қисмими кесиб олиб, қарорда кўрсатилинган нуқтага симёфочни ўрна-тишга мажбур бўлди.

...ва, автотураржойда сиз суратда кўриб турган антиқа манзара ҳосил бўлди. Энг муҳими, қонунга хилоф иш килинмади.

**Наргиза СИДДИҚОВА
тайёрлади.**

ЗАРУР ШАРТ-ШАРОИТЛАР ЯРАТИЛГАН

— Одам савдосидан жабрiddalalariga ўрдам бериши ва уларни химоя қилиш бўйича ташкил этилган Республика реабилитация маркази ҳақида кискача маълумот берсангиз.

Н.Эгамов.

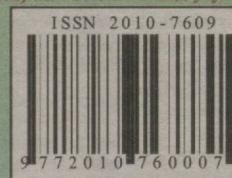
— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 2008 йил 5 ноябрдаги "Одам савдоси жабрiddalalariga ўрдам бериши ва уларни химоя қилиш бўйича Республика реабилитация марказини ташкил этиш тўғрисида"ги қарорига асосан Менхат ва ахолни ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги хузурида Тошкент шаҳрида Одам савдоси жабriddalalariga ўрдам бериши ва уларни химоя қилиш бўйича Республика реабилитация маркази ташкил этилган. Ушбу марказ 30 ўринга мўлжалланган бўлиб, бу ерда одам савдоси

дан азият чекканлар учун зарур шарт-шароитлар яратилган.

Мазкур марказ одам савдоси жабriddalalarini kуляй яшаш ва шахсий гигиена шарт-шароитлари, шунингдек, озиқ-овқат, доривор воситалар ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш; одам савдоси жабriddalalariga кечиритириб бўлмайдиган тиббий, психологияк, ижтимоий, юридик ва бошқа ёрдам кўрсатиш; одам савдоси жабriddalalarlari xavfisziliqini taъminlaш; одам савдоси жабriddalalarinig қариндошлари билан мuloқot ўrnatiшида қўмаклашиш; одам савдоси жабriddalalariga, уларнинг қариндошлари ва василariiga одам савдоси жабriddalalarinig iжтимоий реабилитация қилишда қўмаклашиш каби вазифаларни амалга оширади.

**Саволга Пискент тумани ДНИ нотариуси
Умид НИЯЗОВ жавоб берди.**

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, «Болалар ва оиласларни кўллаб-кувватлаш» ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва «Соғлом авлод учун» халқaro ҳайрия фонди

ISSN 2010-7609
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент – 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-йй. Мулжал: Олой бозори ёнида

E-mail: ollavajamiyat@sarkor.uz

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0169-рақам билан рўйхатга олинган. Буюрта Г – 636. Формати А-3, ҳажми 2 табоб. Адади – 7128. Баҳоси келишилган нарҳда.

ОБУНА ИНДЕКСИ – 176

Кабулхона: (тел-факс) 233-28-20
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
«Оила» бўлими: 234-25-46

Web-site: olla-va-jamiyat.uz

1 2 3 5